

**De Europese milieuwetgeving en de
toestand van het milieu in Europa**

**Balans en toekomstperspectieven zes jaar
na het zesde Milieuactieprogramma**

Kristof Geeraerts

www.ieep.eu

- Het zesde milieuactieprogramma: inleiding
- Tussentijdse evaluatie door Commissie en Parlement
- Tussentijdse balans stand van uitvoering in vier sleuteldomeinen:
  - Waterbeleid
  - Beleid inzake luchtkwaliteit
  - Afvalstoffenbeleid
  - Beleid inzake natuur en biodiversiteit
- Perspectieven voor verdere ontwikkeling EU-milieuwetgeving

Zesde milieuoactieprogramma (MAP6)

- Besluit van Europees Parlement en Raad (MAP6-besluit)
- Doelstellingen en prioriteiten van EU-milieubeleid voor 2002-2012
- Eerste MAP aangenomen via medebeslissingsprocedure
  - Groter politiek gewicht
  - Concreet engagement van alle drie EU-instellingen
- Vier prioritaire actieterreinen:
  - Klimaatverandering
  - Natuur en biodiversiteit
  - Milieu in relatie tot volksgezondheid en levenskwaliteit
  - Natuurlijke rijkdommen en afval

Tussentijdse evaluatie MAP6: Commissie

- Artikel 11 vraagt Commissie voortgang inzake uitvoering van het programma te evalueren in het vierde jaar
- Commissie diende voortgangsrapport in bij EP en Raad op 30 april 2007
- Conclusies:
  - EU ligt in het algemeen op schema met vaststellen van maatregelen
  - Ambitie van EU moet niettemin worden opgekrikt
  - Verschillende lacunes tussen MAP6-doelstellingen en geplande maatregelen
  - Bestaande maatregelen moeten worden aangescherpt en nieuwe maatregelen worden vastgesteld
- Commissie stelt geen formele herziening van het programma voor en formuleert geen concrete wijzigingsvoorstellen

Tussentijdse evaluatie: Europees Parlement

- Zeer kritische resolutie als reactie op rapport van Commissie
- EU houdt zich in het algemeen **niet** aan tijdschema inzake uitvoering voorziene maatregelen
- MAP6 als **milieudimensie** van **EU-strategie inzake duurzame ontwikkeling** moet meer tot recht komen
- EU moet al het mogelijke doen om doelstellingen te realiseren
- **Bindende wetgeving** van essentieel belang
- Bezorgd over diverse suggesties om EU-regelgeving te beperken en af te zwakken of zelfs te vervangen door vrijwillige overeenkomsten
- Dringt aan op algehele evaluatie van resultaten MAP6 door externe instantie, onafhankelijk van Commissie

Waterbeleid: doelstellingen

Kwaliteitsniveaus die niet leiden tot significante effecten en risico's voor mens en milieu en winningshoeveelheden uit watervoorraden die op lange termijn duurzaam zijn

- Hoog beschermingsniveau, preventie verontreiniging en duurzaam watergebruik
- Volledige uitvoering kaderrichtlijn water en streven naar goede watertoestand
- Maatregelen, gericht op stopzetting van lozingen, emissies en verliezen van prioritaire gevaarlijke stoffen
- Hoog niveau van bescherming van zwemwater, waaronder herziening van zwemwaterrichtlijn
- Integratie ideeën/benadering kaderrichtlijn en andere waterrichtlijnen in andere EU-beleidsterreinen

Waterbeleid: resultaten

- Gemeenschappelijke Implementatiestrategie → richtsnoeren
- Karakterisering stroomgebieddistricten, milieudruk en milieueffecten en watergebruik door bijna alle lidstaten tijdig ondernomen
- 3 nieuwe richtlijnen aangenomen sinds goedkeuring MAP6:
  - Nieuwe zwemwaterrichtlijn (2006)
  - Nieuwe grondwaterrichtlijn (2006)
  - Richtlijn inzake beheer overstromingsrisico's (2007)
- Richtlijn milieukwaliteitsnormen op gebied van waterbeleid (akkoord in 2de lezing)

Waterbeleid: beoordeling resultaten

- Redelijke vooruitgang in uitvoering kaderrichtlijn water en uitvaardigen van bijkomende wetgeving
- Integratie in andere EU-beleidsdomeinen
  - Aangemoedigd in zwemwatterrichtlijn, grondwatterrichtlijn en richtlijn beheer overstromingsrisico's
  - Meegenomen in kaderrichtlijn mariene strategie
  - Voorstel herziening IPPC-richtlijn (december 2007)
- Nog ver verwijderd van bereiken algemene doelstellingen in alle lidstaten
- Oordeel over effectiviteit instrumenten pas na 2015

Toestand van het milieu: water

- Waterverontreiniging blijft in vele stroombekkens een reëel probleem
  - Nutriëntenconcentraties in oppervlaktewateren blijven hoog
    - Fosfaatverontreiniging afgenomen sinds 1990, maar ontoereikend om eutrofiëring tegen te gaan
    - Nitraatconcentraties in sommige rivierbekkens licht gedaald, maar doeltreffendheid maatregelen blijft vooralsnog beperkt
  - Inzake emissies van gevaarlijke stoffen, ambitieuze doelstellingen in uitvoeringsfase sterk afgezwakt
    - Drie jaar vertraging bij voorbereiding eerste maatregelen
    - Slechts gedeeltelijke uitvoering voorgesteld

Luchtkwaliteitsbeleid: doelstellingen

Bereiken van luchtkwaliteitsniveaus die geen significante negatieve effecten en risico's voor menselijke gezondheid en milieu tot gevolg hebben

- Thematische strategie luchtverontreiniging
  - Evaluatie en waar nodig bijstelling van luchtkwaliteitsnormen en nationale emissieplafonds
  - Betere systemen voor verzamelen informatie, opstellen modellen en opmaken prognoses
- Passende maatregelen inzake ozon op leefniveau en fijne zwevende deeltjes
- Verdere ontwikkeling van specifieke communautaire instrumenten voor vermindering emissies van relevante broncategorieën

Luchtkwaliteitsbeleid: resultaten

- Thematische strategie voorgesteld door Commissie op 21 sept 2005:
  - Voorstel voor nieuwe kaderrichtlijn lucht: richtlijn aangenomen op 14 april 2008
  - Voorstel om richtlijn nationale emissieplafonds te wijzigen: nog geen voorstel van Commissie
  - Strategie uitvoeren via integratie in andere beleidsdomeinen
- ‘Ozon en deeltjes’:
  - Richtlijn ozon in lucht al aangenomen vóór MAP6
  - Grenswaarden stofdeeltjes in nieuwe kaderrichtlijn lucht
- Richtlijn van 2004: luchtkwaliteitsnormen voor arseen, cadmium, knwik, nikkel en PAK’s

Luchtkwaliteitsbeleid: resultaten (2)

- Verdere vermindering emissies aan de bron:
  - Richtlijn uitstoot door niet voor de weg bestemde mobiele machines (2004)
  - Richtlijn zwavelgehalte scheepsbrandstoffen (2005)
  - Voorstel voor herziening richtlijn brandstofkwaliteit: in behandeling
  - Voorstel voor schoon transport over de weg: in behandeling
  - Nog geen voorstel tot herziening richtlijn nationale emissieplafonds ingediend

Luchtbeleid: beoordeling resultaten

- Al ingediende voorstellen kunnen brede doelstelling niet waarmaken
- Voorstellen voor sommige industriële emissiebronnen zitten nog in pijplijn
- In thematische strategie werden geen verdere emissiereducties voorgesteld, omdat
- Dit zou voortuitlopen op geplande herziening van
  - IPPC-richtlijn
  - Richtlijn inzake nationale emissieplafonds
  - Richtlijn inzake grote stookinstallaties

Toestand van het milieu: lucht

- Totale emissieniveaus van stoffen onder NEC-richtlijn en richtlijn grote stookinstallaties aanzienlijk verminderd sinds 1990
- Vele lidstaten moeten nog belangrijke inspanningen om plafonds tegen 2010 te bereiken
- Grenswaarden worden nog frequent overschreden
- Blootstelling van Europese bevolking niet verminderd sinds einde vorige eeuw
- Kaderrichtlijn doet niet veel meer dan codificeren bestaande regelgeving
- Voor sommige stoffen worden termijnen verlengd en lokale afwijkingsmogelijkheden verruimd

Afvalbeleid: doelstellingen

- **Waarborgen dat draagkracht van milieu niet wordt overschreden en verbreken koppeling tussen economische groei en gebruik hulpbronnen.**
- **Significante algehele vermindering van hoeveelheden afval.**
- **Significante vermindering van hoeveelheid afval die wordt verwijderd en van geproduceerde hoeveelheden gevaarlijke afvalstoffen.**

- ontwikkeling van thematische strategie voor duurzaam gebruik en beheer van hulpbronnen
- ontwikkeling van thematische strategie inzake afvalrecycling
- uitwerken of herzien van afvalwetgeving, miv
  - bouw- en sloopafval, zuiveringslib, biologisch afbreekbaar afval, verpakkingen, batterijen en vervoer van afvalstoffen
  - Duidelijk onderscheiden van wat afval is en wat afval niet is
  - Verder uitwerken bijlagen kaderrichtlijn afval ('verwijdering' en 'nuttige toepassing')

Afvalbeleid: resultaten

- Thematische strategie inzake duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen
- Thematische strategie inzake afvalpreventie en afvalrecycling
  - Voorstel tot herziening kaderrichtlijn afval: akkoord in 2^e lezing
- Andere wetgevende maatregelen:
  - AEEA-richtlijn goedgekeurd in 2003
  - Herziening richtlijn verpakkingen en verpakkingsafval (2004)
  - Herziening richtlijn batterijen en accu's (2006)
  - Herziening verordening grensoverschrijdend vervoer van afval (2006)
  - Nieuwe richtlijn over afval van mijnbouwsector (2004)
- Geen voorstellen voor richtlijnen inzake:
  - Bouw- en sloopafval en biologisch afbreekbaar afval
  - Herziening richtlijn in landbouw gebruikt zuiveringsslib

Afvalbeleid: beoordeling resultaten

- Weinig waarschijnlijk dat MAP6-doelstellingen tegen 2012 zullen gehaald worden
  - Productie van gevaarlijke afvalstoffen in EU-25 met 20% toegenomen in 1996-2004
  - Hoeveelheid huishoudelijk afval blijft stijgen in meeste lidstaten (EU-25)
  - Aandeel huishoudelijk afval dat gestort wordt is verminderd van 63% in 1995 tot 42 % in 2005 (EU-25)
- Totnogtoe hebben maatregelen eerder betrekking op recyclage en verwijdering dan op preventie

Natuurbeleid: doelstellingen

- **Beëindiging aantasting biodiversiteit, met bedoeling deze doelstelling uiterlijk in 2010 te verwezenlijken, waaronder voorkomen en tegengaan van effecten van agressieve exoten en genotypen.**

- **Behoud van soorten en habitats.**

- Uitvoering, bevorderen van toezicht op en evaluatie van EU-biodiversiteitsstrategie en betrokken actieplannen
- Vorming van “Natura 2000”-netwerk en uitvoering van noodzakelijke technische en financiële instrumenten en maatregelen
- Ontwikkelen van maatregelen die gericht zijn op het voorkomen en beheersen van agressieve exoten

Natuurbeleid: resultaten

- Inspanningen ter uitvoering biodiversiteitsstrategie en actieplannen kennen wisselend succes
- Integratie van biodiversiteit in andere beleidsdomeinen:
  - Op hogere beleidsniveaus worden biodiversiteit en aanverwante concepten gebezigd.
  - Op meer operationele niveaus: mate van succes ongelijkmatiger verdeeld.
- 1992-2007: 389 van 970 LIFE-projecten met verwijzing naar habitatrichtlijn en ‘Natura’
- Vogel- en habitatrichtlijnen blijven ook prioritair voor LIFE+-programma
- Financiering nu ook mogelijk via o.a. fonds voor plattelandsontwikkeling en structuur- en cohesiefondsen

Natuurbeleid: resultaten (2)

- Invasieve uitheemse soorten:
  - Herziening in 2002 van richtlijn 2000/29/EG (invasieve uitheemse planten)
  - Analoge maatregelen voor dierenziekten, plantenziekten en GGO's
  - Voor andere organismen geen toezicht op import en export
  - Strategie voor invasieve uitheemse soorten in voorbereiding

Natuurbeleid: beoordeling resultaten

- Commissie heeft verschillende initiatieven genomen
- ‘Natura 2000’-netwerk bestrijkt nu 17% van het grondgebied van EU-25
  - Fondsen voor doeltreffend beheer ‘Natura 2000’-sites blijven echter onvoldoende
  - Weinig informatie over instandhoudingsstatus
- Operationale integratie in ruimer geheel van beleidsdomeinen achtergebleven
- Duidelijk dat 2010-doelstelling inzake biodiversiteitsverlies onmogelijk kan worden gehaald

Perspectieven voor verdere ontwikkeling EU-milieuwetgeving

- Context:
  - Toenemend beroep op kaderrichtlijnen
  - ‘Vereenvoudiging’ versus vooruitgang op milieuvlak
  - Delegeren van regelgevende verantwoordelijkheden naar private actoren
- Wetgeving moet fundamenteel instrument van EU-milieubeleid blijven
- Aanbevelingen bij toekomstige ontwikkeling wetgeving:
  - Verdergaande integratie van milieu in andere beleidsdomeinen vereist veranderingen in sectorale wetgeving
  - Adequate bepalingen nodig voor evaluatie milieueffectiviteit wetgeving in alle sectoren
  - Nood aan voorzien van prikkels voor innovatie in nieuwe wetgeving (bijv mbt biodiversiteit) + screenen voorstellen nieuwe EU-wetgeving vanuit perspectief van milieu-innovatie.

Conclusie

- Voortuigang geboekt mbt alle essentiële prioriteiten
- Inspanningen om vastgelegde prioritaire doelstellingen te bereiken zijn onvoldoende in vele domeinen
- Stand van zaken inzake uitvoering MAP6 geeft niet aan dat meeste doelstellingen zullen bereikt worden tegen 2012

Dank u

www.ieep.eu

IEEP is an independent not for profit institute dedicated to advancing an environmentally sustainable Europe through policy analysis, development and dissemination.